

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor a m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhét napos sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatálnál kezelik.
A nyelvtérre írt cikkek sora után 2 kr. előleges behaltatása mellett a szerkesztőházhoz czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középteza, STEIN J. könyvkereskedése.

Egy új hazai társulat.

Mai világban — s csoda, hogy annyi idő kellett így egyszerűség kitalálására — már kiki átlátja, hogy egy magános ember semmi, s csak egy esztendőnek van hosszú élete s igazi sulya!

Több mint harmincz éve, hogy a magyar status-oconomiai viszonyok s életkérdések tüzlökű vitája, gróf Széchenyi István többek közt ez igazságot hangoztatja, s a zöld asztal mellől, az irodalom terén, s a társadalom magán köreiben egyiránt fáradszónul buzgolkodott ez alapeszme érvényesítése érdekében.

Az ő nagy reformatori szenvedélytől égő nemes szelleme az adott hazai viszonyok talajában mélyen keresé az alapot, melyre egy nemzeti jobblétet s valódi függetlenséget előkészítő, meszszeható politika sarkpontját fektesse.

A tespedő vagy ziláltan működő erőket, egy a szellemi, mint az anyagi, s egyelőre főleg ez utóbbi téren egyesíteni, s egy jelentékeny, eredménydúsabb életre ébreszteni; mindazon gazdag anyagi segélyforrásokat, a melyek részint idegen érdekek befolyása, részint nemzeti indolentia által lekötve tartattak, megnyitni, s tervszerű irányzás által — megszólva — egy termékenyítő dús folyam medrébe vezetni; a szent István birodalmának sulyát az észszerűbb fejlődés útján elővezetett anyagi érdekek egyesítése s azok solidaris érvényesítése által növelni, és a közjólét, s ezen alapuló biztonság és önállóság érzetében a nemzeti individualitás, s függetlenség ösztönök gyökereit kiirthatlanul megszilárdítani; imé, ez volt a nagy emlékül hazafi mélyenható tervei, vágyai és reményeinek célpontja, ez volt politikája, s ha van valami, a mit a politikai áradatok iszapa el nem temetett, az nagyobbára mind az ő szellemnek biztos alapokon nyugvó alkotása, melyért örökre áldanunk kell dicső emlékét, s örökre fájlalnunk a gyászos pillanatot, mely egy ily szellemet időelőtt kioltott.

Lehetetlen megtagadnunk e kegyeletes érzes, e hódolatteljes elismerés nyilatkozatát, valahányszor a ma már nálunk is meghonosult, és annyi hazai vállalat keletkezésének alapját képező egyesületi szellem újabb diadalát lehetünk szerencsések regisztrálni.

És ezt tesszük, midőn a közönség figyelmét ama mozzanatra kívánjuk irányozni, mely körünkben egy újabb közhasznú vállalatnak részvények útján leendő közelebbi életbeléptetését hozza biztos kilátásba.

Értjük a „Victoria“ czég alatt Kolozsvárt éppen most alakuló tüzkármentő társulatot, mely egyszersmind egy erdélyi hitelintézet hiányát is pótolni ígérkezik.

Különösen két szempontból látjuk igazolva keletkezését, s biztosítva jövőjét ez újabb hazai pénzintézetnek.

A mi annak a biztosítási üzletre vonatkozó ágát illeti, a közönségnek csak haszna lehet benne, ha minél több ily társulat kél versenyre, mert ez a legbiztosabb eszköz arra, hogy egyfelől a biztosítás üdvös eszméje minél szélesebb körben elterjedjék, s a polgári jólét és békés baladás érdekei a vagyonbiztonság ez utoni szilárdítása által is emeltessenek, míg másfelől a nyílt verseny a biztosítási üzlet egyedárusítását éppen a közönség érdekében mind szűkebb korlátok közé szorítja. Ennek belátása már magában elég a saját érdekeit mindig felismerő közönség részvételének megnyerésére. S ha a verseny ezen terére egy hazai társulat lép, annál melegebb részvétellel kell sikert kívánnunk műveleteihez, mivel nyereségeinek még legdúsabb

balmozódása is tulajdonképp a hazai tőkék gyarapodásának, a belpénzforgalom erőteljesebb lendületének szolgál alapjául. Vajha minél több, s mind hazai társulatok volna azok, a melyek e nemben jó üzletet csinálnak nálunk! A tér — tekintve azt, hogy a biztosítás eszméje mind nagyobb körben hódítja meg a jobb belátást, s hogy naponta újabb újabb közönséget teremt a társadalom minden rétegeiben — a tér, mondjuk, elég széles arra, hogy még egyszer annyi ily nemű intézet folytassa nálunk hasznos működését. Épp ezért hazai biztosító társulataink mellett nem egy idegen, külföldi társaság terjeszti ki hozzánkig hatáskörét s csinál propagandát, a mi ellen, mint a szabad verseny barátainak, igazolható kifogásunk nem lehet ugyan, de meg kell jegyeznünk, s ki az, a ki át nem látja, hogy e külföldi társulatok nyereségével saját pénzünk örökre el-kivándorol, hogy soba többé hazai pénzforgalmunk körében meg ne jelenjék. Könnyen beláthatni tehát, hogy ily nemű hazai társulataink iránti előszeretettünket mi indokolja, s hogy semmi se igazolhatóbb, mint az, ha ezek keletkezését ösztönöz üdvözöljük, s a közönség figyelmébe ajánljuk, mely bizonyára velünk együtt csak örvendeni fog — mert kettős haszna van benne — ha a szabad verseny eredménye, a hazai közvélemény helyes irányú pártfogása mellett, a lenne, hogy végre az idegen érdekek nevében hasznosított tüzetek hatáskörét egészen hazai intézetek töltenék be, a melyeknek felvirágzása csak a közvagyon gyarapodását, s a hitelviszonyok javulását vonná maga után. Ezért az új társulatot nemcsak nem tartjuk fölöslegesnek, hanem keletkezését a mi viszonyaink közt igenis igazoltnak, s épp ezért jövőjét — ha szabatosan vezetettik rendeltetése célja felé, a miben nem kételkedhetünk — biztosnak hiszünk. Ugy is az összes austria birodalomban mindössze 15 ily társulat van, melyek közül a magyar korona tartományaiban csak 3 áll fenn, míg Poroszországban 55 ilyenmű intézetet találunk, pedig Poroszország nem nagyobb, mint a magyar korona területe.

A „Victoria“ tehát oly intézetnek tűnik fel, a melyről nem lehet joggal azt mondani, hogy felesleges vagy jövője nincs.

Nem kevésbé komoly azonban azon másik szempont, melynélfogva ez alakuló társulatnak szerencsét kell kívánnunk.

A magyar szent korona területén alig van országrész, mely oly mélyen súlydott anyagi viszonyokkal lenne kénytelen küzdeni mint Erdély, mely, mint egy mostoha gyermeke a birodalomnak, elhagyatva kényszerre; nincs egy talpalatnyi vasútja *), nincs egy arasznyi szabályozott Marosa, nincs bár egy fiók-hitelbankja. Pangás vagy hanyatlás! imé, e pár szóba foglalható anyagi kérdéseink mibenlétének egész jellemrajza. S e pangás és hanyatlásnak főoka hitelviszonyaink szomorú állapotában keresendő, mely már is végsorvadással fenyegeti a mindennapi kereset alapjait, melyeknek tevékenysége a beruházási tőkék, olesó kölcsönök hiánya miatt nem fejthető ki. Az ipar és kereskedelem — minthogy nálunk kisebb mérvben képezi a közfoglalkozás és életmód alapját, következőleg hiteligenyeinek summariuma is szerényebb — tengődő állapotában is még nem nyújt oly szomorú képet. De ha csak felületesen pillantunk is be azon viszonyokba, a melyek mezei gazdaszatunk sikeresebb fejlődését lenyitgözik, ha csak ujjaikon számítjuk is fel azon ropant veszteségeket, melyek a földmívelés érdekeinek elhanyagolásából, illetőleg a föld-

hiteligeny majdnem teljes mellőztetéséből származnak, megdöbbenve kérhetjük: vajon mennyi van még az országos banqueroute-ig? mert imé egy termelő, egy földmívelő területen, mint Erdély, a hitel leglengőbb alapjai is több figyelemre méltítva, mint a világon legbiztosabb alap, a föld, e terület legfőbb anyagi segélyforrása. Felhozzuk-e panasz vagy szemrehányás gyanút, hogy hitelviszonyaink érdekében az anyaországból jövő segélynyújtás reményéről is le kellett mondanunk, miután a magyar földhitelintézet hatáskörébe nem ölelte be Erdélyt. Más idegen pénzváltalatoknak, főleg bécsi bankházaknak pedig elvszerűleg érzetett közönye, tán éppen meszszehatóbb tervszerű nyomása hitelviszonyainkra eléggé ismeretes. És így elmondhatjuk, de igen szomorúan ám, hogy Erdély hiteligenyei mondhatni merőben kielégítetlenül vannak hagyva, s nem csoda, ha beruházási tőkék hiányában tespedő vagy éppen sorvad az anyatőke, s mindinkább odalesztünk juttatva az uszások körme közé, mind inkább hanyatlak felfrissítő erők alkalmazása helyett, tulesigazó rendszer alatt nyögő gazdaszatunk, iparunk és kereskedelmünk.

Midőn tehát a „Victoria“ a díjjövedékek kezelését oly módon határozta vezetni, hogy ez által a föld hiteligenyei is részben kielégítenek; midőn kijelenti, hogy a hitelintézet tevékenysége nemcsak Kolozsvárra, hanem egész Erdélyre ki fog terjedni, ezzel e pénzintézet oly fontosságot nyer, mely földbirtokosaink s egész Erdély figyelmét, részvétét és pártolását megérdemli.

És mi reméljük, hogy e pénzintézet lassankint egy nagyszabot erdélyi földhitelintézeté nő ki magát, mely bizonyára fényes sikerrel működhetne itten.

Ennyi legyen most elég indoklásul s figyelem- és bizalomgerjesztéssel.

Közelebbi részletesebb ismertetéssel fogunk szolgálni.

Addig is pedig, a kinek csak módjában van, siessen részt venni e hasznos intézet megalapításában. A részvények aláírása szép sikerrel foly, s hasznosabb vállalatba, ez idő szerint, alig lehetne pénz elhelyezni. Aláírási zárnapp folyó hó 15-dike.

Konstantinápoly. jul. 25.

A napontai történetekről mulitkori egyik levelünkben említettük volt, hogy mintegy 70 török család lett protestáns. A mostani hírek szerint az amerikai és angol missiók működés következtében már csak itt Konstantinápolyban is titokban mintegy 20 ezerig számítható ozmán van áttálla. Azon protestans hit, a melyre ezek áttáltak, meghagyta nekik Isten után egy fővalóságának Mahamedet. A mint a hír mondja, a kormány és az ozmán papság nagyban működnek ellenuk.

A missionariusoknak nagy térjek van ezen birodalomban a teendőkre, és lehet-e szebb hivatal, mint az emberi nemnek előhaladásáért működni, s hogy ha ebben politikai előnézés munkál-e, mi nem levén diplomaták, nem értünk ahoz. Csakis a leirtakról való ábrándozásaink között azon eszmével küszködünk: hogy az emberek művelődésétől és felvilágosodástól vajlon elváhatatlanok-e a luxus-féle számtalan hiábavalóságok? nagyobb része az embereknek, a mennyire előhaladtak a műveltségben, másfelől rajjaivá lettek a hiábavalóságoknak. Miért van az ugy, hogy az értelmes lény annyira nem alkalmas kormányozni már csak önmagát is!

Gyönyörűséggel olvastuk bazánk hírlapjaiból a népművelésre kezdett működéseket, mint a milyen a dézsi leánynevelő intézet. A mesterlegényi-egyletek, s több más (ezen sulytolások napjaiban is) előhaladást eszközölő működéseket.

Az ozmán népet figyelve, többször tanui vagyunk az ők szívből jövő jószágoknak. A görögök hányszor csalják meg őket, s lesik

az alkalmat feltülkérlni rajtok. A török ezt jól tudja, és még sincs bosszuálló indulat azok iránt benne, sőt lebet látni, midőn a gyümölcsöt áruló török látva, hogy milyen kíváncsian néznek a kis gyerekek az ő gyümölcsére, ad nekik öt-hat szem cseresznyét, vagy árujából másféle csemegét, nem bajlódva azzal, hogy vajlon görög, vagy miféle gyerekek adja őt. És a töröktől való vásárlásokban nem lehet annyira tartani a megcsalásra, mint fájdalom a más több nemzet-féléknél. Sokszor lehet látni, midőn egy-egy gyerek terhet kell hogy feleljen az itt többnyire hegyekre felvívó utakon, s nem bírja azt, ilyenkor egy-egy török leteszi az ő felvívó terhet és segít a gyermekét felvinni. A közelebb elmúlt Ürapi czeremonián a benedictusok török katonaságot kértek a rend fenntartására, a mikor is meglát az egyik katonas az ábitatos fedetlen fejek között egy görögöt fedett fejjel, s azért meg is szólította azt, a görög azt felelte, hogy ő más hiten levő, a melyre az ozmán katonas azt mondá: Hát neked más Istened van, mint a melyet ezek tisztelnek. Ezen leirtakhoz hasonló többféle szívjóság- és becsületesség ismerhetni bennük, s tudva, hogy ezen nemzet eredeti helye által rokonság a mieinkkel, jól esik nekünk az ők szívjóságokat látni.

Törvényjavaslat

az erdélyi országgyűlés összehívásáról, összeköltéséről és működéséről.

(Folytatás).

50 §. Szavazatok, melyek különös feltételek vagy a megválasztotthoz intézett valamely utasítás mellett adatnak, érvénytelenek.

A szavazatoknak érvényessége, vagy érvénytelensége fölül a szavazatszedő bizottmány, a felebbbeszések kizárásával, tñstént határoz.

51 §. A választás rendezen az erre megszabott egy nap lefolyása alatt, bevégezendő. Hogy ha azonban oly körülmények állanak be, melyek a szavazásnak folytatását, vagy befejezését akadályozná, akkor a szavazás a következő napra elhalasztható és azon folytatható: Ennek közhírre tétele a helybeli szokás szerint eszközözendő.

52 §. A szavazásra kitűzött határnak délutáni negyedik órájával, és ha minden jelenlevő választó már szavazott, a szavazatszedő bizottmány elnöke által a szavazás befejezettnek nyilvánítandó, a két pártban vezetett szavazási lajstrom a szavazatszedő bizottmány által aláírandó, és annak vizsgálata azonnal megkezdendő.

A szavazatok összeszámításának eredménye, a szavazási bizottmány elnöke által tñstént közhírré teendő.

53 §. Minden országgyűlési követ választása érvényességére, az adott szavazatok általános többsége megkivántó.

A szavazat egyenlőségénél, minden esetben a sor határoz, mely a szavazatszedő bizottmány elnöke által buzatik.

54 §. Ha az első szavazásnál a szavazók általános többségét azok közül, kikre a szavazás törént, egyik sem nyerne el, akkor a szűkebb választáshoz kell fogni.

55 §. A szűkebb választásnál a szavazók, csak azon két egyén közül választhatnak, kik az első választásnál aránylag a legtöbb szavazatot nyerték.

Minden szavazat, mely ezen második választásnál, egy a szűkebb választásba be nem vett egyénre adatik, semmisnek tekintendő.

56 §. A választás befejezésével az egész választási tény felett vezetett jegyzőkönyv, a szavazatszedő bizottmány tagjai által aláírandó és a szavazati lajstromok, ugy a szavazatok összeszámításai jegyzetek, hozzátalolása mellett a középponti választmánynak beküldendő.

57 §. A kiigazítási és felszámolási bizottmányok tárgyalásainál, ugy szinte a választásnál magánál, a jó rend fenntartásának joga és kötelessége a kikutított igazolási választmány elnökét illeti, ki szűkebb esetében e célra fegyveres erőről is rendelkezhetik.

58 §. A középponti választmány minden egyes választott követnek, ki ellen a 16-dik, 17-dik és 18-dik §§ sokban felszámolt kizárási okok egyike sem forog fenn, egy a választást igazoló bizonyítványt állít ki és kézbesít, és a szavazási jegyzőkönyvnek, nemkülönben az összeszámolási jegyzéknek egy

*) Most készül, de ha lesz is belőle valami, nem sok köszönet.

Szerk.

példányát a kir. főkörmányszéknek felterjeszti.

A kiállított igazoló bizonyítvány feljogosítja a választott követet az országgyűlésben megjelenésre, és megállapítja választásának érvényességét mindaddig, míg az országgyűlés a választást semmiben nem nyilváníti.

59. §. A kir. főkörmányszék a választásra vonatkozó összes irományokat az országgyűlésnek szolgáltatja át, kit is a megválasztott követek választása érvényességének megvizsgálása, és az a feletti határozat illet.

60. §. A középponti bizottmányok, valamint a felszólamlási és a választó bizottmányok tagjai munkálkodásuk idejére 3 ft o. é. napdíjt huznak.

61. §. Mindegyik országgyűlési tag 5 ft osztrák értékű napdíjt huz, még pedig az országgyűlés elnökénél történt jelenkezés napjától kezdve mindaddig, míg az országgyűlésen jelen van.

Epp úgy illeti meg őket az utiköltség megtérítése, lakhelyükről az országgyűlés helyéig és vissza minden mérföldre 1 ft o. é. számítva.

Egyik országgyűlési tagnak sem szabad ezen illetékekről lemondani (országgyűlési alapszabály 75. §.)

62. §. A választott követek választása érvényessége fölött határoz az országgyűlés (országgyűlési alapsz. 8. §.)

63. §. Minden választás kifogás nélküli tekintetik, ha a választási jegyzőkönyv, ezen határozatai szerint rendben van.

64. §. Az országgyűlés ülései az elnök által tüzetnek ki, nyitnak meg és zárnak be.

65. §. Az országgyűlés ülései nyilvánosak, A tanácskozáskorban a szükséges rend és csend fenntartása, úgy szintén az iránt, hogy a hallgatóság a helyes és vagy rosszaság minden nyilvánításától magát visszatartsa, az országgyűlés külön szabályokat alkot, melyeknek végrehajtása az elnök joga, és kötelessége.

66. §. E részben megállapítatik, hogy a hallgatónak a tanácskozáskor bár mi módon is háborgatni nem szabad.

67. §. Ha egyes hallgatói, vagy a hallgatóság, a tanácskozáskor háborgatja és az elnök egyszeri megintésének sikere nem leendő, második esetben elnök, a jelen törvényre hivatkozva, az egyes hallgatót, vagy illetőleg a hallgatóságot kiharancsolhatja, és annak helyét kiüritetheti.

68. §. Kivételképpen bizalmas ülések is tarthatnak, ha ezt az elnök, vagy legalább tíz tag kívánja, és az országgyűlés annak megtartását, a hallgatóság eltávolítása után, elhatározza.

69. §. A tanácskozás egyes tárgyai az országgyűlés elnöke körélik:

a) mint a kormány előterjesztései, a felhatalmazott országgyűlési kir. biztos által;

b) mint egyes országgyűlési tagoknak önálló indítványai.

Az egyes követek önálló indítványai, melyek nem vonatkoznak a kormány előterjesztéseire, az elnöknek előlegesen írásban bejelentendők, ki is ezen indítványok országgyűlési tárgyalatathatása felett határoz és megengedése esetében, annak tárgyalása sorát kitűzi.

Hogyha az országgyűlési elnök valamely indítványnak tárgyalás alá vétele ellen határoz, az indítványozónak jogában áll, az elnök határozata ellen a felhatalmazott országgyűlési kir. biztoshoz folyamodni.

70. §. Az országgyűlés elnöke határozza meg a tárgyalandó tárgyak sorát.

Az országgyűléshez jutott kormány előterjesztések minden más tárgyak előtt tárgyalandók és elintézendők.

71. §. Hogyha az országgyűlés elnöke, egy országgyűlési tagnak tárgyalásra alkalmasnak elismert önálló indítványát, alapos ok nélkül, felmenten hosszabb ideig napirendre kitűzni elmulasztaná, az indítványozó országgyűlési tagnak joga leendő, ezzel panaszával a felhatalmazott országgyűlési kir. biztoshoz folyamodni.

72. §. Az országgyűlés határozata hozatalára, az országgyűlésben széküket elfoglalt összes tagok legalább fele számának jelenléte, a határozat érvényességére pedig, a jelenlévő szavazóknak általános többsége megkívánatik.

Szavazat-egyenlőség esetében, a tanácskozásba vett tárgy elvetetnek tekintendő.

73. §. A szavazás rendszeren fellállás és elmaradás által történik, ha ez által a többség minden kétségen kívül ki nem tűnik, akkor névszerűn felszólítás mellett történik a szavazás.

Ezen eseten kívül névszerűn felszólítás mellett, vagy titkos szavazó cédulák által szavazás, csak az országgyűlés külön határozata következtében történhetik.

Választásoknál a szavazás, mindig szavazási cédulák által történik.

74. §. Az országgyűlésnek minden tárgya-

lása, az illető jegyzőkönyvek hozzá rekesztése mellett, a felhatalmazott országgyűlési királyi biztos útján, ő felsége elé terjesztendők.

Az országgyűlési tanácskozáskor közzéttele módját, az országgyűlés határozza meg. 75. §. Az országgyűlésnek nem szabad a birodalom bármely más királysága, vagy tartománya országgyűlésével közvetlen közlekedésbe lépni, úgy szintén nem szabad neki birdetéseket kibocsátani.

Küldöttségeket az országgyűlésbe beocsátani nem szabad, kérelemleveleket pedig az országgyűlés csak akkor fogadhat el, ha ezek egy országgyűlési tag által nyújtottak be.

Küldöttségeknek a legfelsőbb udvari lak-helyhez való kiküldetése, csakis ő es. királyi apostoli Felsége előlegesen kieszközölt legmagasb engedélye következtében történhetik.

76. §. Az országgyűlés tanácskozáskorban az egyes tagok, az országos nyelvek közül akármelyikével élhetnek.

Az országgyűlésnek határozattal emelt törvényjavaslatai és feliratai, mind a három országos nyelvekre szerkesztve, az országgyűlés elnöke és egy jegyző által aláírandók, és a felhatalmazott országgyűlési kir. biztos útján terjesztendők ő es. kir. apost. Felsége elnöke.

77. §. Az országgyűlési tanácskozáskor körül az ügyrendtartás létszen megtartandó (országgyűlési alapsz. 24. §.) (Folytatjuk.)

Szebeni dolgok.

N. Szeben, aug. 2.

Az itt megjelenő könyomatú „Siebenbürgische Landtags-Correspondenz“ úgy értesül, hogy az új választások a magyar városok és székely székekre nézve általában mindenütt aug. 10-ikére vannak kiírva.

Ugyan e lap ismerteti a „Kolozsvári Közlöny“-ben H. H. jegy alatt közelebbről megjelölt statisztikai adatokat tartalmazó igen érdekes dolgozatot, mely szerint ki vala mutatva, hogy az új „korszerű“ felosztás szerint, a megyékben lakó 148,065 magyar egyetlen egy követet kapna, hogy a míg 545,000 magyar, székely és örményre mindössze 42, addig a 195,000 szászra és németre 32 követ esnék stb. Továbbá ismerteti báró Kemény Györgynek ugyanezen a „K. Közlöny“-ben a Puscariu indítvány ellenében irt cikket stb. s végül azt mondja, hogy „az erdélyi lapok állandólag foglalkoznak egy vagy más napikérdéssel, mióta a tartományi gyűlés magánjogi ügyekbe kezd vágni s a constitutális kérdéseikhez fogott.“ Mindamellett — ugymond — alig mutatkozik legkisebb jelenség, a melyből joggal lehetne következtetni, hogy az erdélyi magyarok és székelyek eddigi semleges magatartásán valami változás történtek. Meglehet, hogy a kormány némely választókerületekben kedvezőbb eredményt fog most elérni, de az irányadó városokban — úszintén szölvá — egyelőre kétkedünk eziránt.“

A tartományi gyűlésnek újabb ülése aligha lesz jövő hétfőig, miután sok román tag távozott el irodalmi egyetűk közgyűlésére Hát-szegre, honnan vasárnap estére ha visszaérkeznek; e miatt a bizottmányok munkássága is félbeszakadt.

Semmi ujság.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Vamos-Gálfaiva, július 10.

Kálvin ünnepély a küküllői egyházmegyében.

(Folytatása és vége.)

Az erdélyi superintendenciában június 26-ikára volt ez ünnepély egyházmegyénkenti megtartása határozva, minthogy azonban az országot elborított vízár annak mindenütt ugyanazon napon végbevitelét megbiúsítja, így történt, hogy a küküllői egyházmegyében is csak július 10-én tarthatott meg, és akkor is a papság kétharmada elmaradásával; nem mintha megjelenhetéseket a vizár gátolta volna, bizony nem, hanem gátolta az anyaszentegyházra a vizárnál is nagyobb csapásként súlyosuló közhöz. Mit várjunk némely vallásuk iránt lágyameleg világiaktól akkor, midőn felekezettük saját pappai sem viselhetnek hit-ujtónk iránt annyi kegyelettel, hogy emlékünnepje megtartásáért egy napi kényelmüket feláldozzák! Könnyű lenne erre megfelelni, de nem akarván a mindjárt következő jelene-tek kedves hatását árnyoldalu képek rajzolásával izletleníteni leszállók az ünnepély részleteire.

Az egyházi személyzet össze volt gyűltve főgondnok mlgs Földvári Ferencz ur lakában, honnan 11 órakor történt harangozás után gr. Bethlen Farkas, mlgs Földvári Ferencz ur főgondnok, t. Dallos István és esperes nt. Dali István urak vezérlete alatt ünnepélyes disztlőnyben vonult be a v. gálfalvi ref. tem-

plomba, hol már a világi elem s egyen kívül minden vallásfelekezet képviselve találtatt. Az ez alkalomra igen találó XC. szoltár 1-ső verse elneklése után egyházmegyei jegyző, t. Molnár György szószerkebe lépven szivreható buzgó imát emelt az ég Urához; közre éneklés után köszöntő a gyülekezetet Pál apostol e szavaival: „Kegelem és békesség nektek az Istenül és az ur Jézus Krisztustól“; alap-ige nélküli emlékbeszédének kezdő részében a nagy reformátor érdemeit tolmácsoló gyengeséget bevallván, azon kérdést tűzi fel: miképp ünnepeljük meg e napot? emeljük-e Kálvinnak emlékszólopót, Szükségtelen, ugymond, mert mindenki keblében hordozza emlékszólopát. Ismereti tehát Kálvint: 1) mint világos főt. világos fejének szüleményei: a bibliai igazságok Jézus szelleme szerinti értelmenek visszaadása, az isteni tiszteléből a lelketlő külsőségeknek kiktűszöbölése, eredeti apostoli egyszerűségbe visszahelyezése és számtalan munkái; 2) mint vallásos buzgalommal teljes szívet. Vallásos buzgalomnak eredményei: a geni egyetem, szegények ápolódása stb., végül megemliti, miszerint Kálvin volt, ki az egyházi kormányzatot képviselői alapra fektette, az erkölcsiségbe szigorú rendszert, az életbe egyszerűséget hozott be; zár-beszéde végén példájának utánzására hívja fel a világiakat és papokat, buzditván különösen az utolsókat tollal kezükbeni munkásságra. Beszéde mindkét részét a Kálvin életéből merített tárgyhöz tartozó igazságokkal fejtegette.

E beszédet illetőleg, hogy egy lelkesztársam előtt, mivel azt a homiletica szabályai szerint hiányosnak mondom, következtetlenség gyanujába ne essem, szükségem meg némi észrevételeket tennem. Valamely beszéd lehet tárgyszerű, szívhöz szóló és érzést gerjesztő, s mégis a szószoklat szabályainál fogva a kritika kívánalmainak nem megfelelő; mind a mellett is, hogy e beszéd a fentnevezett keblékekkel foglal magában, nem lehet annak komiletikai hiányait eldisputálni. Szószoklat alapja és főtétel nélküli lévén tárgya, Kálvin, mint világos fő s mint vallásos buzgalommal teljes szívet; a beszéd első részében tárgyalni kellett volna: milyen egy világos fő s miként nyilvánul, a másodikban a buzgalom csodadolgokát mivel érejt; ilyeszeri fejtegetés után aztán a történelmi tényeket Kálvinnal vonatkozólag csak mint bizonyítékokat hozni fel; de szószoklat ezeket mellőzve csupa száraz történelmi tényekből alkotta össze beszédét, mi miatt kívánt hatást nem eredményezhetett. E mellett meg van beszédének az a hiánya is, hogy az első rész a másodiknál könnyen elnyelheti, mivel a mit Kálvin vallásos buzgalma eredményül emlit t. i. e geni egyetem létrehozatalát, annak szükségessége épp úgy tanusit világos feje, mint buzgósága mellett; mert Kálvin messiás-elméje ez egyetemen oda célzott, hogy az egyháznak értelmes és szilárd apostolok képeztesse. Sokkal épültebbé s könnyebben kikerekíthetővé tette volna szószoklat beszédét, ha azt veszi fel osztályul, mint beszéde második részében emlit, hogy tudniillik Kálvin nem csak hit, de erkölcsösítő is volt, s ebből kiindulva rajzolta volna Kálvint: 1) mint hit, 2) mint erkölcsösítőt. Egyébiránt a beszéd előszámlált hiányai mellett is megmarad szószoklat azon érdeme, miszerint beszéd mindvégig tárgyhöz ragaszkodás és logikai következtetesség vonul keresztül, s én minden tölem hallott beszédek közt a legsiker-rittebbnek tartom. Ez észrevételeimmel remélem sem szószoklatot nem bántottam meg, sem azon lelkesztársamnak, ki mert e beszédet — a nélküli, hogy az ítéset követeléseit mindennél kielégítne — sok szép igazsággal teljesnek mondom, egyoldalú nézetén csorbát nem ejtettem. Mielőtt a templomból kijönnek, Koos Ferencz barátom indítványához járulok magam is azon javaslattal, hogy: „az irás nélküli elmondás után következze mindjárt a bírálat.“

Templomi ünnepély végeztével főgondnok mlgs Földvári Ferencz ur vendégzeretetésből 40 terítékű asztal várakozott az egyházi személyzet és a többi vallásos felekezeteket képviselő értelmiségre. Ne legyen feltűnő a t. olvasó előtt, hogy az ilyeszeri tudósításokba az ünnepélyek alkalmával adati szokott ebédek csaknem mindenütt beleszövegvnek; mert az ilyenkor felmerülni szokott vitakozások, eszmeccserék, ebédalatti toasztok, sokszor épp oly épületes tanulságokkal teljeseek, mint a legjobb szószoklat beszédei. Ez ebéd alatt történetekről is be kell vallani, hogy nem egyeb volt az, mint a Kálvin-ünnepély tovább folytatása, de már itt gróf Bethlen Farkas nyerte el a dicsőség-koszort.

Soha nem éreztem nagyobb hiányát a gyorsírás mestersége nem bírásának, mint most; mert ne higye senki, hogy a köztiszteltben álló grófnak kívánok tönjenezni, hisz nem szorult rá, én pedig jól tudjak, nem szoktam másnak, csupán egyedül a szlitz igazságának: de ha e beszédeket egyszerű meg-

említés helyett a szerint adhatnám át a mint elmondattak, a tudományt és irodalmat gyémánt-gyöngyökkel gazdagítanám.

Mindjárt a mint ebéd folytán a zene megszólalt, elkezdett gr. B. F. ur ekként beszélni: „gyásztünetet tülnk, mégis szól a zene, igen, mert e nap nem gyásznap, öröme napja, e napon győzött az eszme, győzött a gondolat szabadság“; ihlettséggel folytatott, megható beszéde után poharat emelt az eszme és gondolat szabadságért. Ezután bogácsi luth. lelkész és dékan Teil Simon ur emelt poharat a hely. és ágostai hitű testvérfelekezetek közti egységért; ezután ismét a gróf r. kath. püspök Haynaldra, mint legjobb katholicus- és legjobb hazafiért, végül az unitariuos felekezetére.

Ekként folyt le egyházmegyénkben a Kálvin ünnepély; s mi, kik a jövő század e napja földértülével az anyaföld kebelében már rég aluszunk siri álmunkat, kiknek már akkor lelkes szószoklatok kebleinket föl nem hevíthetik, s tán sirhatunk is a földdel egyenlővé tétet, a hallottak keblünkbe zárva azon szent hittel oszlottunk szét, hogy élni fog a haza, s ha a vallás dolgában a lelkiismeret szabadságát tiszteljük, Isten, felebarátinkat szeretjük, elhunyt nagyjaink erejét elsajátítván az utókorbá is átlpántáljuk: akkor bekövetkezend, miről hazánk nagy kultője énekel, hogy:

... még jönni fog

Egy jobb kor, mely után

Buzgó imádság epedez

Százezrek ajakán.

B. J.

Kolozsmegye. M. Sárd, aug. 2.

Tisztelt szerkesztő ur! Hosszas tanácskozás, és vitakozás után mi is elindítók nehéz elemekkel terhelt bárkánkat, hogy valahára kőthetnénk ki az óhajtott révpatra, azaz a tagosítási előmunkálatokat megkezdettük, s annak dacára is, hogy működő mérnökünk, L. J. urnak sokféle akadályokkal kellett tanakoznia, s a mult hónapban Venus által szinte mindennap megkereszteltetett, a részletes mérés nagyon sebesen halad, s miután mérnökünk a néppel is megértette a tagosítás üdvös voltát, ha különös akadályok nem gőrdülnek ez ügyünk elébe, reméljük, hogy a következő év végével az új tagban megkezdhetjük működésünket.

Időjárásunk kielégítő lenne, ha az éjszákak nem lennének oly hivesek, őszvéseink közepesek, a tavasziakra sincs panaszunk, szénánk elegendő lenne, ha összetakaríthatnók; de ez már a kérdések kérdése, részint az utak járhatlansága miatt (pedig az utak megigazítása iránt tiszt. szolgabíránk rendelkezett régen, de nem teljesítették) részint azért, mert a semmi rendet ismerni nem akaró, s rendelést teljesíteni nem szokott lakosok kaszállóinkat mindenfelől s mindenken meg-támadták, kaszálatlan, lekaszált és felbogyázott kaszállónkon éjjel és nappal minden tartozkodás nélkül csordástól járnak, annak dacára is, hogy a községi előjáró a kiáltó dombról már többször telegrafiroztatta, hogy a tilalmasban marhákkal járni nem szabad, minden alsóbb és felsőbb rendelés még eddig e tárgyban „kiáltó szó a pusztában“, szóval helyesgünkben minden névvel nevezendő praeviaricatio szabadon gyakoroltatik annyival is inkább, mert a községi előjáró nem mer büntetni félén a szomorú következtetéstől; ezekből magyarázhatjuk meg magunk előtt azt is, hogy ez évben már háromszor volt bíróvátozás, s csaknem érszakallat kell fogognak a falusi bíró, azon falusi főhatalra, mely itt ezeltől csak néhány évvel keresett volt.

Mult hó 31-én, tehát ezeltől néhány nappal érdemes alkünnük, (ki egyszeresmind iteni birtokos) nem rettegve a járhatlan uton törtenhet veszélyektől, kiskerekzett szénafelvitelre, s mit láttott? a mit minden nap lát-hatna, a községi marháknak nagyobb részét a lekaszált s még rendelkez levő, s fel is boglyázott szénán legelészni; t. alapünnük látván a rendtelenséget; s talán kárainkat megtérítendő az összes szászszándékos kártevőket marhástól együtt behajtatta, s miután a tetteseket felíratra, szinte ellentállást is tapasztalva a kártevőket marhákkal együtt szabadon bocsátotta; most már, mi feszült figyelemmel várjuk ezen erőlyes fellépés kívánt sikerét, s reméljük, hogy káraink megtérítése után a falu ládaja sem lesz elfelejve, ugyis abból a ládából annyi praeviaricationalis esetek mellett sem lehetne Bosco segedelme nélkül még egy árva krajczárt is kisajtolni. Ha a tiszt. Szerkesztő ur elfogadná szolgálói fogok az eredményvel s talán még egybekkel is. *)

Addig is Isten velünk. K.

*) Köszönettel fogjuk venni tudósításait azon vidékről, amelyeken mégis legközelebb Szerkesztőnknek gőrdülni fog a közérdeket érintő dolgok.

Szék, július 22.

Ez egyszerű mezőváros szegény polgárai is kénytelenítették érezni az országzseret dühöngő jég és vízarádái csapásait folyó év június hó 10., 19., 22. és július 12-dikén, amikor a szénarésekben 5,000, búzában 8,000, kenderben 2,000 forint; összesen 15,000 forintnál több kárt okozhatott; a vetemények, töröküzemi árak értéke ez után látható, a tavaszi késő fanyar időjárása miatti gyenge szőlők termésé elvesztése mellett a szőlővesztek három évre is terméketlenekké váltak. A földszakadások, és vízmosások miatt esett károk a földre nézve fölszámíthatatlanok. E csapás az ország nagy csapások mellett ámbátor csekélynek látszik; de e mezővárosi csupa földmivelésből élő népre tekintve borzasztó, mert csak egy lépés az inségig. K.

Fogarás, július elején. *)

Árviz, folytonos eső, dörgés, villámok, szerencsétlenség, kár, inség s szegénység a mi országzseret 17-dik júniustól napjainkig eltöltötte e környéket is; a nagyon kiáradt Olt, s ezáltal feltöltött havasi patakok mindent leiszapoltak; vége minden széna-termésnek, magával ragadva több helyen egész darab földet, a folytonos beomlások szinte a hely eddigi színét megváltoztatják a folytonos eső s víz a kukorica s minden egyéb termést, a mit megkímélt az elnyomó iszap, nagyon károsítva, ott áll sárgulva, képviselve a pusztulás, a halál fekete színét; az őszi vetések vagy eldőlve, vagy, hol vízbe állottak, megszáradva minden mag nélkül; a gabona fajok is magasabb helyen léha tartalmuk, a szalma ragyás, hol van is még a szokottnál csak $\frac{1}{3}$ rész nagyságu; nem nyújtva egyebet a szegény szujtolt gazdáknak, mint alomnak valót a szép jövő reményébe trágárt szaporítandó, a helységekben több házak falai bedőlve, megrepedve, malmak egészen beiszapolva, egyszóval a legsiralmasabb képhez minden járult a jégverésen kívül (a mitől az egek Ura mindepkint óvjan) minden elemi csapás meglátogata: meg fájdalom! azon viharos napokban még a katonai executio is, a melyet a városon többször felkérésre viszhivni "nem volt ideje" k. k. Steuereinehmer Kischer József urak, bár a relaxatio is hason érlelyel, s lelkiismeretes, szigorral vétetnek fel mielőbb. A város a kiáradt Oltfolyam, s e miatt feltöltött patakok miatt kevés kivétellel vízben volt, a kertek eliszapolva, a várakozó teli, a mentő csónakok hiánya nagyon érezhető vala, de reméljük, hogy mikor valóságos tanácsunk leend, gondoskodva lesz, hogy hasonló esetekre több csónak tartalekkel késznő legyen, miután az 1-ső Apaffi fejedelemtől úgynevezett "Vadaskert" nevű városrészt majd minden évben kisebb s nagyobb mérvben részestl e szerencsében, s e részben megtelepült jó érzelmi németiség oly erősen ragaszkodik akkori adományleveléhez, hogy nehogy e vízi városrészt elhagyásához lehetne téríteni, de mint némely divatos kronalok, ha lehetne előjogokat is követelne, de a jó polgári szellem, (habár pár fereg ragodik is köztük) meg volt mindig köztük az országos alkotmányhoz, s reméljük, hogy meg is marad, nem ohajva, mint némely testület egyéni vagyis egyesre terjedő concessioert feláldozni egy egész nép jövőjét, a mely eddig biztosan nyugodott roszadás s mobosit privilegiumain idomítva a haladó korszellemhez.

Sándor serezhadbeli kapitány Rech J. ur egy szegény oláh fiút mente ki a habok árjaiból, a postai, valamint minden lehető tengelyen való közlekedés fenakadt, a galatzi szép hidnak túlsó részét megrongálva ma is egy nagyobb csónak által van fenntartva az egybekötöttség. Nagy-Sinkszékben minden hidat elvitt, a vőjtait megkerülve, csak csónakok vala megközelíthető, úgy a szebeni s brassói vonalon többeket a miért a posta 3-4 napig állott, a frekki hidig csak hajóval lehet közelelni.

A várköri sétátér egyrésze, mint egy mentő sziget volt a sok szerencsétlenség, hová több jó emberbarát minden nemzetiségkülönbség nélkül, úgy a jelen ideiglenes városi hivatal, mint ideiglenes tanácsot képviselő testület erőlyes segélye alapján, egy jelentékeny összeg fordított az éhezőknek, s inségben levőknek főzetni s szükségelt táppal ellátni. Fogadják az őszinte köszönetet ezen keresztényi tettért. Az Olt még mind nagy, most is majd minden pince teli vízzel, a mi megmaradt a mezőn is, nem megkapálható a folytonos eső s változó idő miatt, s így szomorú termésnek nézünk elébe, a melyet azon modern relaxatio, mint fájdalom 15 év folytán sajnosan tapasztalni módnak vala, nem sokat segít; ha elvitt az árviz jóvedelmeket, az ugar, a mely fájdalom az értetlenség s schlendrián miatt semmit sem jóvedelmez,

*) A közlekedés megakadása miatt kissé elkésett. Szerk.

mégis terhes adó zúslag s nachschlag alatt marad, s így azon pár krajczár elengedése, a mit csak más évben szoktak jóba venni, nem segítség. r. l.

R. Várhely, július végén.

Sietek tudatni, hogy a mint tegnap értesült, a felséges kir. főhermannyszek elnöksége egy felszólítást intézett a választókhoz a szebeni tartományi gyűlésre követválasztás tárgyában, s ezzel kapcsolatosan elrendelt méltóztatott negyedszer is a követválasztást, ha jól vagyunk értesítve, augusztus 10-ére van megrendeve ezen új választás városi közönségünkre nézve. Az eredményről annak idejében sietni fogok értesíteni a t. szerkesztő urat.

Ezen hó 28. és 30. án rendezett két hangversenyt Fátol Károly művész hazánkfa a kaszinói nagy teremben, kedves és feledhetlen estét szerzett mindkét szer az összesereglett kis közönségnek. Sajnálni tudjuk mindazokat, kik elmaradtak ezen hangversenyekből, mert ilyen hangokról, milyeneket Fátol vett ki vonójával a gordonkából, nekünk itt a távol vidéken, hol kevés művész fordul meg, még fogalmunk sem lehet. Művészi játkán kívül megelégt és elragadt azon fűség és magasztosság, mi előmlött a művész arczán egész játéka alatt.

Körünköl ma elávozott, de feledhetlen és kedves emléket hagyott a művészet iránt fogékony azon kis közönségnek, mely megjelent hangversenyén.

Kaszinók életének nevezetes jeleit tanúsít ezen hóban, a mennyiben három év óta most tartotta meg tisztújítását, s melegebben járt el tagok szerzésében, annyira, hogy ezen tisztújítások a tagok száma a 100 at meghaladta, vagy legalább volt 100.

Elnöknek választott Székely János, másod elnöknek Benkő Pál főbíró, jegyző Barta Károly kis pap, pénztárnok Hankó László, gazda Szűcs Dániel. Egyelőre a következő lapok vannak megrendelve: "Kolozsvári Közlöny", "Korunk", "Kronstädter Ztg.", "Pesti Napló", "Vasárnapi Ujság", "Politikai Újdonságok", "Gazdasági Lapok" és "Fővárosi Lapok"; remélhetőleg a következő évnegyedben még több lap is fog megrendeltetni, valamint az olvasó könyvtár körül is látható lesz valami kis lendület, legalább bár annyi, hogy a vidéken sokaknál évtized óta ott heverő könyvek be fognak tán szedetni, s a kiknél ilyenek vannak, fognak annyi időmossal bírni, hogy azokat már valahára beszolgáltatják a kaszinó-egyletnek.

A műkedvelő társulat folyó hó 17-dikén adta elő Kisfaludnak két vigjátékát, "Szeged szeged" és a "Hűség próbáját", a mint a szinlapra nyomatva vala, a kaszinó-egylet javára. Hogy mennyit jóvedelmezett a kaszinó-egyletnek nem tudhatjuk, minthogy a mint értesültünk róla, ezen hó 31-ig még nem küldött volt be a kaszinó előjáróságnak; azonban biztos kútfőből tudjuk, hogy ezen előadás bevétele meghaladta a 84 frtot o. é.

Ezen hó 31-én adatott Berzsényi Károlytól "Két huszár és egy baka" vigjáték, ennek jóvedelme a színházi ruhatár javára volt határozva, bevétele meghaladta a 62 frtot.

A tagok mindnyájan dícséretes szorgalommal tanulnak, s igekezknek szerepeikben lelkütni.

A mai előadásban kitünően játszott a Boka szerepében Molnár D. tanuló, valamint Vertán P. és Szász M. kisasszonyok. Az előadás elég kerekded és összefüggő volt azon jelenet kivételével, hol a bíró, kaplár és Nagypál Miska, és falusi legények csoportozása van, ez nagyon lazán ment, látszott, hogy nem tudták, kinek mit kell csinálni. Továbbá kitünően játszott és maszkírozta magát a zsidó szerepben Nagy B. enyedi tanuló.

Általában dícséretes haladás látszik az egész társulaton, sok kedves estét ígér ezen társulat jövőre, és a színelőadásokat szerető közönségnek.

Az idő még mind a régi, azaz még tegnapig mindég esett. Tegnap kitisztult és ma szép nap van, tán csak feldert az idő, hogy a különben is megkésztet oratóshoz hozzá lehessen kezdeni. Mások ilyenkor javában folyt, vagy a vége felé jártunk.

Ojtozi.

A magyar orvosok és természetvizsgálók X. gyűlése érdekében.

Torda városa polgárai hazafias kötelemüknek tartván a magyar orvosok és természetvizsgálók X-dik gyűlésére M. Várhelyen megjelenő, Királyhágón túl és innen lakó azon tagjainak, kik e természeti és történelmi szempontból érdekes városban és vidéken áttutólag vizsgálódni szándékoznak, szívesen szolgálatára lenni.

Minthogy a gyűlésre vonatkozó nyilvános lapokban eddig megjelent értesítésekkel kifolyólag azon hiedelemre jött, hogy menőleg

Tordán oly megállapodás alig lehetséges, melyben egy pár természeti szépség, mint a tordai hasadék vagy Toroczko, nemkülönben a helybeli sós-fürdő, vagy a sóbányákba vezető új alagút, meglátogathassanak; de annál biztosabban reméli e szerencsét, a gyűlésből visszatérés alkalmával, a mikor is vendégszerető elfogadás, kirándulásokra szükséges előfogatok, ciceronok, szóval a kedvesen várt vendégek lehető kényelméről gondoskodva lesz. A megjelenni kívánók Tordán gyógyszerész Wolff Gábor ur piaci 572. sz. alatti gyógyszerárába, M. Várhelytől a gyűlés titkárána, e városra nézve kellemes megjelenési szándékukat nyilvánítani szíveskedjenek.

Torda, aug. 4. 1864.

Az elfogadásra alakult bizottmány.

KÜLÖNFÉLÉK.

A szövetségnek ama széles kapása, mely február 26-án Austria népeit összefűzte — igen meglazult! így panaszkodik a "Botschafter", s a mi a magyar kérdést illeti, titelmévesztve mondja, hogy a várakozásnak is meg van a maga rossz oldala. Az idő — nyugmond — kedvező arra, hogy közeledjünk a tulajdonképi politikai kérdéshez Magyarországon, s mint practicus ember, sürgeti, hogy verjük a vasat, a mig meleg. A "Vaterland" e büleselkedő cikket igen ügyesen parodiázza. A "Bank u. Handels Ztg." pedig írja: Ugy látszik, Magyarországra nézve elhatározás lépés van készülöben. Legalább nagy bizonyossággal hírlik, hogy a m. udv. kanzellária a kivételes állapot maradványai tökéletes megszüntetése előkészületeivel erőlyesen foglalkozik, és a provisorium alig tartana már hónapokig is. Még megemlítjük a "M. Sajtó" szerint, hogy a magát alkotmányosnak nevező "Oesterr. Ztg." egyenesen arra figyelmezteti Magyarországot, gondolja meg, hogyan lakolt mind Lengyelország, mind Dánia azért, hogy bízt a szép szóban, és legyen okosabb, mint ezek voltak. Ezután azzal biztat bennünket, hogy "a legközelebb közelben — úgy hiszszük, ez alatt a kormányt érti — a legnagyobb készség van meg minden lehető, még legutolsó engedelmekre is (zu den acussersten Concessionen), a mig ezek az állam fennállását kérdésessé nem teszik. Most tehát — okosodik a nevezett lap — Magyarország embereit illeti a kezdemény azon ut megatlalásában, mely Magyarország autonómiáját Austria igazi nagyhatalmi állásával összeegyeztetse, s ha megvan az akarat e kezdeményre, nem kétkedik a sikerben, mert — nyugmond — a helyzet sohasem volt a kísérletnek és sikernek oly kedvező, mint most. S ezután Deák Ferencnek fordul s egy pár esetenlök után őt szőlítja föl a kezdeményre s az új zászló kibontására. Mi legyen ez új zászló, nem mondja meg, csak sejteti az által, hogy az erdélyi ügyekre ezé. Miből álljon a kezdemény, szintén nem magyarázza meg, s nem is magyarázhatja meg, mert az voltaképpen lehetetlen. A kezdemény, mint a józanabbak még ellenfeleink közül is elismerik (például a "Botschafter"), a kormányt illeti, sőt csak a kormány részéről lehetséges: mert tőle függ utat-módot nyújtani a nemzetnek a nyilatkozásra. Ha ez meglesz, bizonyos lehet az "Oesterr. Zeitung", hogy majd Deák Ferenc hozzá szól a dolghoz.

Egy mérges kolozsvári levél jelent meg a "Herm. Ztg." legutolsó számában. Mindnyájunkat leezkétet, a kik nem akarunk a szebeni tartományi gyűlésbe menni; beszél a "Kolozsvári Közlöny"-ről, magyar főispánokról, a kik a "K. Közlöny"-ben vezércikknek, s azt mondja ne higyük, hogy a "K. Közlöny" expectatioi majd szakadást fognak előidézni a szebeni gyűlésben. Azt mondja, hogy a "K. Közlöny" mind-egyre igéri, hogy "szebeni dolgok"-kal nem bajlódik, s kétszer huszonegy óra alatt se állja meg, hogy a "szebeni dolgok"-hoz hozzá ne szólna. Ha nem megyünk a szebeni tartományi gyűlésbe, ám lássuk! Mál csinálnak ők "világbiroslat nélkülünk", mert a "K. K." nem codex! stb. Az egész cikk csupa badarságból, kopott phrasiskókból és boszus zurkálódásból áll, s eleitől végig oly szellemi hevílet jellemzi, hogy drága egészsége érdekében ajánlani szeretnők a moszjónak, lépjen vissza a politikai cikkezés izgató teréről, mert a bizony — úgy látszik — nem neki való, s ily tulfeszült ideg-állapottal csak kárt csinálhat magában. Inkább elhiszszük neki ama pár idézet után, hogy tud diákul is, meg hogy valódi állampolgárhoz illő szorgalommal olvasgatja a centralista lapokat. Olvasgassa — ha meg nem ártana igazlans kedélyének — közbe a "K. Közlöny"-t is valamivel figyelmebben; akkor nem fogja e lapot minden alap nélkül következtetlenséggel vádolni. Avagy mikor tettünk esküt, hogy a "szebeni dolgok"-hoz soha egy kukkot se szólnunk? Sőt mindig

kijelentettük, hogy a mi ott történik Szebenben, mint tényeket regisztráljuk, s közelebbi 86-dik számunkban is mondtuk, hogy a tartományi gyűlés "ez ideiglenes intézmény körében felmerülő nézeteket" tudomásul kell vennünk. Keresse ki, olvassa meg, s aztán gondolkodjék, mi az értelme e fogalomnak: "tudomásul venni"!

A provisorium megszüntetése Magyarországon, mint a "B. u. Hand. Ztg." értesül, néhány hónap múlva be fogna következni. Mint tudva van. 1861. nov. 5-kén kezdődött, tehát még nem egészen három éve tart.

Szegeden lánchidat akarnak építeni. Bainville József mérnök, mint mondják, igen szép tervet készített s készül benyújtani Szeged városának.

— O Felsőge zágrábi utjáról, mint a "T. a. B." írja, a ministeriumban azt remélik, hogy jó hatással lesz a horvátoknak bevására a febrári alkotmányba.

— Az arad-szebeni vasut ügye kissé fölakadt. A "P. H." azt hallja, hogy az osztrák hitelintézet az arad-nagy-szebeni vasutvonal érdekében tett ajánlatát vissza akarná vonni, ha az ügy nem fog legközelebb eldöntetni, mert nem akar bizonytalanul hosszabb időig kötelezettségben lenni. Pickering urnak így rövidbb határidőt szabnak a kívánt biztosítékok előterjesztésére.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. A kir. üzenet, mely által július 29-én a parlament mindkét háza elnapolt, így hangzik:

"My lordok! Uram! O felsége parancsából fölmentjük önöket további jelenlétüktől a parlamentben, s egyúttal közöljük önökkel o felsége meglegedést azon ügyekkel és szorgalommal, melyet a most bevégzett ülés alatt kötelesegeiket teljesíték.

O felsége parancsából tudatjuk önökkel, mennyire sajnálja, hogy az általa a francia és orosz császárokkal, s a svéd királlyal együtt a német hatalmak és Dánia közötti béke helyreállítására tett kísérletek eredményre nem vezettek, s hogy az alkudozások alatt megszüntetett ellenségeskedések ismét megújultak. O felsége azonban bizik benne, hogy a hadviselő hatalmak közt fenforgó alkudozások Éjszak-Európában a békét helyreállítandják.

Minután o felsége azon hatalmakhoz fordult, melyek részesei valának azon szerződésnek, mely a jóniai köztársaságot angol védelmoralá helyezte, s miután azok megegyezését ezen köztársaságnak a görög királyságba kebléséhez megnyerte, a miután a jóniai köztársaság rendei ezt elfogadták, a hét szigeli köztársaság formáserint egyesítetett a görög királysággal, s o felsége bizik benne, hogy ez egyesítés a hellenek királya o felsége minden alattvalójának javára szolgálnak.

O felsége viszonyai a chinai császárhoz, miként előbb, barátságos természetűek s alttvalóinak kereskedése a chinai birodalommal növekvőben van.

Az osztrák, francia, orosz császárokkal és porosz királlyal egyetértve azon volt o felsége, hogy békésen kiegyenlítettessék azon viszály, mely Moldva-Olahország bospodárja és ura, a szultán közt kitört. O felsége meglegedéssel jelentheti önöknek, hogy e törekvés eredménydus volt. O felsége mélyen fálja, hogy az amerikai polgárháboruak nincsen vége. O felsége folyvást szigoron semleges lesz a hadviselő közt, s örvendene, ha a viszálykodó felek barátságosan kiegyeznének.

Alsóházi képviselő urak!

O felsége megparancsolá nekünk, hogy elismerését fejezzük ki azon gazdag segélyért, melyet a jelen évi szolgálatra, s o felsége fegyver- és raktárainak állandó erődtítésére megszavaztak.

My lordok és urak! O felsége meglegedéssel vette észre, hogy az amerikai polgárháboru által több gyári kerületben okozott inség tetemesen csökkent, hogy a nyers anyag nagy mennyiségét lehet majd nyerni oly országokból, melyek eddig csak csekély mérvben szállítottak. Némely újseelandi törzsek lázadása még nincs elnyomva, de meglegedésére szolgál o felségének a tudat, hogy ama vidék beenszüllötteinak nagy száma nem vett részt a fölkelésben. Örvendesen látja o felsége, mily gyorsan fejlődnek kelet-indiai birtokainak segélyforrásai, s mily általános a meglegedés ezen terjedelmes birodalmi részek minden osztályában.

Az üzenet utóbbi része szokás szerint a jelen ülésszak folytában elfogadott főbb rendszabályok előszámlálásából áll, s végül a királynő a fölötti meglegedését fejezi ki, hogy az ország kedvező helyzetét s előhaladását constatrozhatja.

Franciaország. A tuillériákban nagy készüléket tesznek a spanyol király elfoga-

dására, ki folyó hó 7-kén indulandó Franciaországba.

Tunisi tudósítások szerint az arabok, bevégezvén az aratást, tömegesen nyomulnak Tunis felé, a fővárostól már csak 2 mérföldnyire állanak. A bey-nek ellenük küldött sereg nemelyek szerint egészen, mások szerint egy részben, 12 ágyúval, harcz nélkül fogolylyá tétetett. A felkelés főnöke, kit egyébiránt nagyon ravasz embernek mondanak, ki nyilatkozta, hogy ő a beyhez hi akar maradni, s csupán a miniszterek elmozdítását s bizonyos adó eltörlését kívánja.

Clarendon lord Párisba érkezett s onnan Vichibe menendő, ugyancsak oda utazik, egészségi szempontból mint mondják, Menabrea tábornok, piemonti köz munkák ministere is (Lamarmora pedig Berlinbe). Különféle politikai hozzászólásokat költnek ez utazásokhoz.

Németország. A németdán kérdés megoldásához közel. A békeelőzetek és három havi fegyverszünet a szövetséges német nagyhatalmak és a dán királyság meghatalmazottai által aug. 1-jén már aláírtak. A bund és Poroszország közti feszültség is enyhébb jellemet kezd váltani; ugyanis: A szövetség-nyitás jul. 28-diki legutóbbi üléséről a „Nord. Allg. Ztg.” a Bécsbe érkezett távirattal egyetértőleg azt jelenti, hogy a tanácskozások fő tárgya a rendsbürgi eseményekre vonatkozólag igen békülékeny szellem nyilványul. Különösen kedvező hatást idézett elő a porosz követ által amaz eseményekre vonatkozólag ily szellemben adott felvilágosítást, s e szerint bizton várható a támadt viszáltnak általánosan kielégítő kiegyenlítése. A hannoverai s szász kormányok is tettek nyilatkozatokat ezen ügyben, s ezek a porosz nyilatkozattal együtt az egyesült bizottmányokhoz utasítottak, melyek azok iránt legközelebb jelentést fognak tenni. Ezzel nem igen hangzik ugyan össze a „Kr. Ztg.” azon közlése, miszerint Poroszország Hannoverától elégtételt kívánt volna; azonban ezen közlés valószínűtlennek látszik.

Berlin, aug. 2. A „Spenerische Ztg.” mai számának egy bécsi sürgönye szerint a három havi fegyverszünetet mindkét fél 6 hét

mulva felmondhatja. A jutlandi adók, a melyek eddig föl nem vétettek, megszüntetnek; a lefoglalt, még el nem adott javak, visszaadnak. A herezségeik átengedése a békeelőzményekben nem történt tartalék nélkül, hanem csak elvileg mondatott ki.

A béke-értekezlet folyamatát a „Köln. Ztg.” bécsi levelezője így írja le: Az első ülésben a nagy ügyességű Quade által felállított tétel körül forgott a vita, hogy a sürgető fegyverszüneti s a tulajdonképeni békétárgyalás közti különbség teendő, s amarra nézve elégséges lenne, ha a dán kormány elvben a szövetségesek előfeltételéhez (Schleswig elszakításához) beleegyezését jelenti ki.

Csak mellesleg volt szó arról is, miszerint a Dánia és Németország közti új határvonal meghatározásánál a dán nemzetiség védképességére s igazságos igényeire tekintet legyen. Minthogy Quade ur egyáltalában nem volt rávehető, hogy azon érv terét elhagyja, ennélfogva a második ülésben a német nagyhatalmak bizonyos tekintetben ultimatumot állítottak föl, melyben a fegyverszünet meg hosszabbításához vagy fegyverszünethez való beleegyezésüket oly békeelőzménytől tették függővé, melynek világosan Schleswig elszakításának elvén, fentartván ezen elszakítás módzatainak közelebbi megállapítását a békétárgyalásra, kell alapulnia. Erre Quade ur új utasítások kérését tartá szükségesnek, melyek csak jul. 30-kán érkeztek meg.

Hamburg, aug. 1. Nieper, szövetségi biztos tegnap a király meghívására Hannoverába utazott.

Az osztrák kormány a dán meghatalmazottaknak rendelkezések alá adta az állam távirát Bécsből, Hamburgon és Koldingon át Fridericiáig, honnan Fühnenre egy hajó által s onnan Koppenhágába további távirás útján történt a sürgönyözés.

Törökország. Konstantinápolyból írják, hogy a protestáns missionáriusok intézetei bezáratása s néhány missionárius és áttért mahomedán elfogatása ellen az angol és amerikai követség tiltakozott. Továbbá, hogy Smyrnában páni félelem uralkodik, a török fanatizmus vérengző kiűrésétől tartanak, a boltok zárva vannak s a várható kiűrés el-

fojtására előkészületeket tettek. De ez nem nyugtatja meg a consulokat, kik a követséghez fordultak, s a kormánytól erősebb biztosítási rendszabályokat követelnek. Az ottmán kormány azonban tagadja, hogy e félelem alapos volna.

A cserkeszek bevándorlása még tart, a kormány gondja a szükséges hajók előállítása, a bevándorlók elhelyezése, ápolása és végleges megtelepítése tekintetében naponkint növekedő. Kezdetben a bevándorlók számát sokkal kevesebbnek hitték. Eddig 300,000-en vándoroltak be.

Ujabb Bécs, aug. 3. Hirszerint a békeszerződések czélzásokat foglalnak magukban arra, hogy a hadiköltségeket a herezségeknél kellend viselni. Dánia minden oly intézkedésbe beleegyezik, mit a német nagyhatalmak az átengedett területeket illetőleg fognak tenni.

Bécs, aug. 3. A „Vorstadt-Ztg.” szerint már elküldött a parancs, miszerint az ausztriai éjszakai-tengeri hajóhad visszatérjen, mi annak bizonyítványul szolgál, hogy a végleges béke-alkudozásoknál semmi komoly nehézségtől sem lehet félni.

München, aug. 2. Hirszerint Bajorország most azt kívánja, hogy Rendsburg egy, a szövetségi parancsnokság alatt álló, s különböző szövetségi hadilletekből összeállított szövetségi helyőrséget kapjon.

A bécsi „Vaterland”-nak berlini levelezője értesült azon értekezések tartalmáról, melyek Bismark és Schmerling urak közt Bécsben történtek. A többi közt írja, hogy Bismark urat, ki régóta óhajta személyes érintkezésbe tenni magát Schmerling urral, igen kielégítő az értekezés. Ennek központját a német kérdés képezte. Schmerling miniszterre is benyomást tett volna Bismark urnak azon bírálat, melyet tett a Németországban tarthatlanokká vált viszonyokról, valamint azon kívánata, hogy a porosz államtól bizonyos életfeltételek meg ne vonassanak.

Bécsbörze Augustus 5-én: Nemzeti kölcsön 80.65. 5% Metalliques 72.70. Bank-részvény 783.—. Hítel részvény 194.10. Váltó Londonra 114.50. Ezüst 113.50. Arany 548.

1860-diki Állam kölcsön 96.5.

Augustus 3-án: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 74.90. Erdélyi 72.25.

Erdélyi			Alsó ausztriai mérő: vagy is két nagy véka.					Marb. fonja.
			Tiszta búza.	Rozs.	Árpa.	Zab.	Törökbúza.	
piaczi árak:			k r a j c z á r o k b a n.					
Besztercze	julius	26.	248—248	—	—	210	200	13
Brassó	julius	22.	352—352	156—156	160—160	110 110	240	13
Dézs	„	12.	300—280	210—200	—	120—100	200—190	12
K. Fehérvár	„	23.	380	250	—	170	248	12
Kolozsvár	aug.	4.	328	220	—	120	230	13
M. Vasárhely	julius	28.	400—370	260—201	—	144	166	12
N. Enyed	julius	28.	340—320	292—224	—	218 180	228—228	12
Szamosujvár	aug.	1.	320—280	220—210	—	130—120	200—190	12
Szászváros	maj.	29.	390—390	290—290	—	196	295—295	13
Sz. Régen	julius	28.	336—300	240—220	—	144—132	240—232	13
N. Szeben	julius	22.	427—373	213—200	—	173—160	267—267	15
Sz. Udvarhely	julius	19.	400—400	175—175	—	150 150	240	12
Torda	julius	31.	374—320	226—214	186—180	138—130	230—220	12

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

HIVATALOS.

4 kpp v. biz. sz.

Hirdetés.

(191) (1—1)

A felséges kir. főkörmányszéknek ide július 25-ről 28,342. 1864. sz. a. kelt kegyelmes rendlete szerint — miután a f. évi május 9-én végbe ment országgyűlési követválasztásnak sem lett azon eredménye, hogy a folyamatban levő országgyűlésnek még képviselvével nem levő választókörzetek képviselői jogaik teljesítésére lépessenek — e városban újabb követválasztások végbevitelére rendeltetvén el, ezennel a felséges kir. főkörmányszéknek fennidezett, kelt és szám alatt követválasztókhoz intézett s falragaszok után mind a városbázánál, mind a tizedekben s más nyilvános helyeken közzétett nyomtatott felszólítására való hivatkozással köztudatra juttatik, hogy a város országgyűlési két követének ezen újabb választása

f. évi augusztus 10-ik napján reggeli 8-tól 12-ik s délután 2-től 4 óráig a városi Redoute épületének

ezelőtt is használt alkalmában azon szabályszerű rendben fog végbemenni, mely az eddigi választásoknál tartatott fenn.

E választásra tehát minden t. ez jogosult választó, előre kézbesített igazoló jegyek erejénél fogva megjelenni felszólítatik.

Sz. kir. Kolozsvár városa középponti választóbizottmányának 1864. augusztus 2-án tartott üléséből.

NEM HIVATALOS.

(193)

A „VICTORIA”

tűzkárbiztosító társulat alapító választmánya közhirre teszi, miszerint a részvényalíráások **Szamosújvárt** gyógyszerész t. cz. **Hrobonyi Pál** urnál; **Dézs**en pedig nagykereskedő t. cz. **Krémer Sámuel** urnál fogadtatnak el, s hogy a most nevezett urak egyszersmind a 3% cautio, t. i. 30 ofrt átvételre is föl vannak hatalmozva, s egyszersmind az aláírni kívánóknak teljes fölvilágosítást nyújtanak.

Kolozsvártt, aug. 4-én, 1864

„VICTORIA” alapító bizottmánya.

(192)

Fogfájósokhoz!

(1—3)

Tisztelettel tudatjuk, hogy **BLAU**, bécsi fogorvos, folyó évi **szeptember hó közepe-felé Kolozsvárra** érkezend; miért is mindazoknak, kik biztos segélyét netalán igénybe veendik, figyelmükbe ajánlatik. Megérkezének napja s városunkban leendő tartózkodási helye kellő időben hirlapilag közöltetni fog.

Haszonbér.

(187)

Gróf Lázár Klára tövisi birtoka 1864 évi Sz. Mihály naptól kezdve több évekre haszonbérbe kiadó. Értekezni lehet, levélben, vagy személyesen, a birtokos grófnővel lakásán Körtéféján Marosvásárhely mellett.

(188)

Hirdetmény.

(2—2)

Marosvásárhelyt a piacközépen az 542 szám alatti hét szobából álló épületes telek, melyek közül az első szoba boltnak használtatik, s egyéb épületekkel is el van látva, örök áron eladó. A feltételek iránt értekezhetni Marosvásárhelyt ügyvéd Szegedi Samunál.

Nyomatott az ev. ref. fótanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

(186)

Ló elorzás.

(2—3)

Alólírottól mult hó 29 re virradolag egy 9 éves csitkós kanczát elloptak — a csitkót nekem hátrahagyván. A kancza 15 markos, barnapej, homlokán egy csillaggal, bal hátulós lábán egy kis fehérseggel, bal lapoczkáján G B J (gr. Bánffy József) betűkkel jegyezve. A becsületes útbaigazító 30—40 ft jutalomra számíthat. Különösen a tisztelt szolgabíró urakat kérem föl a biztos köröztesési eljárásra. — Ha drév, augusztus 1. 1864.

MIKSA ELEK.

(176)

Rőfös kereskedéshez

(3—3)

alkalmas egy teljes szerelék, u. m. állványok, (stellage) polczok, fiókok, sat. sok évi használat után tökéletesen kiszáradva, de egészen ép állapotban, — jutányos áron eladó.

Ertekezhetni iránta, az idősb gróf Teleki Domokos úr házában, (b. kö-zéputeza 456. sz.) a számtartóval.

(161)

Hirdetmény.

(18—*)

Tisztelettel tudatjuk a t. cz. **repeze-termelő** urakkal, hogy a már 18 év óta fenálló olajgyárunkba **az idén kiválólag a repcét a legmagasabb árba fizetjük**, arra, mint eddig is, előleget adunk és akár az egész termést előre kifizetjük.

KISS TESTVÉREK, olajgyár tulajdonosai.

(184)

Az országos Károlina kórház és hozzá esatolt osztályok számára a jövő 1864. éven kívántató étel, kenyér, tűzfia, mosás, gyertya, mécsolaj és szappan kiszolgáltatására folyó évi **augusztus hóban nyilvános árszállítás** fog a kórház iródjában tartatni, a mi azért tétetik **előlegesen** hírré, hogy a vállalkozni kívánóknak idejök legyen, magoknak az árszállítás feltételeivel való szükséges ismérést a kórház iródjában meg szerezo. Az árszállítás napja későbbben fog kihirdettni.

(194)

ISKOLAI KÖNYVEK ÜGYÉBEN.

(1—1)

Miként eddig, úgy a közelgő iskolai évben szükséges könyvekre nézve is bátor vagyok az erdélyi t. cz. tanár urakat és a népiskolák tanítóit tisztelettel felkérni, sziveskedjenek a szükségelt könyvek menyenyiségéről engem minél előbb értesíteni, hogy azokat a **kel-lő időre** késedelem nélkül megküldhessem.

A bolti árak minden körülmények között szigoruan megtartatnak; és a megrendelések a **lehető ingyen példányok kíséretében, pontosan és gyorsan** eszközöltetnek.

Végül még szükségesnek tartom megemlíteni, hogy iskolai irodalmunk legujabb termékeit szívesen elküldöm megtekintés és választás végett, a nem használható könyvek azután bármikor visszaküldethetvén.

STEIN JÁNOS,

erd. muzeum-egyleti könyvtáros és kiadó.

Ugyancsak nálam kapható:

SOUVENIR d' ÁRKOS.

Impromptu scherzino par Antoine Rauchleitner op. 46. Ára 70 kr.